

Vergaderjaar 1989-1990

20 701

Wijziging van de vennootschapsbelasting met betrekking tot het regime voor beleggingsinstellingen

Nr. 10

TWEEDE NOTA VAN WIJZIGING

Ontvangen 30 oktober 1989

In het voorstel van wet worden de volgende wijzigingen aangebracht.

A

Artikel I, onderdeel B.5., wordt vervangen door:

B.5. In het tweede lid wordt, onder wijziging van de onderdeelaanduidingen c en d in d en e, na onderdeel b ingevoegd:

c. de aandelen of bewijzen van deelgerechtigdheid in het lichaam worden:

1°. officieel op de effectenbeurs te Amsterdam genoteerd en berusten voor één vijfde gedeelte of meer bij natuurlijke personen of bij lichamen die niet zijn onderworpen aan een in enige vorm naar de winst geheven belasting of daarvan zijn vrijgesteld en waarvan de winst niet in een zodanige belasting wordt betrokken bij de gerechtigden tot het vermogen of de tot de winst van het lichaam;

2°. niet in vorenbedoelde zin aan die beurs genoteerd en berusten voor drie vierde gedeelte of meer bij natuurlijke personen, bij lichamen die niet zijn onderworpen aan een in enige vorm naar de winst geheven belasting of daarvan zijn vrijgesteld en waarvan de winst niet in een zodanige belasting wordt betrokken bij de gerechtigden tot het vermogen of tot de winst van het lichaam, dan wel direct of indirect bij beleggingsinstellingen waarvan de aandelen of bewijzen van deelgerechtigdheid voldoen aan de onder 1° bedoelde voorwaarde;

B

Na **Artikel I**, onderdeel B.6. wordt ingevoegd:

B.7. Na het derde lid wordt toegevoegd:

4. De belastingplichtige bij wie al dan niet te zamen met een verbonden lichaam als is bedoeld in artikel 13b één vierde gedeelte of meer berust van de aandelen of bewijzen van deelgerechtigdheid in een beleggingsinstelling waarvan de aandelen of bewijzen van deelgerechtigdheid officieel op de effectenbeurs te Amsterdam worden genoteerd, waardeert deze aandelen of bewijzen van deelgerechtigdheid op de waarde in het economische verkeer, of, indien de belastingplichtige aannemelijk maakt dat dit lager is, op de waarde die overeenkomt met

het evenredige gedeelte van het vermogen van de beleggingsinstelling dat aan de aandelen of bewijzen van deelgerechtigdheid kan worden toegerekend, tenzij de verkrijgingsprijs meer bedraagt dan deze laatste waarde.

5. Met ingang van het tijdstip waarop het vierde lid geen toepassing meer vindt ten aanzien van de belastingplichtige wordt de verkrijgingsprijs van de aandelen of bewijzen van deelgerechtigdheid in de beleggingsinstelling voor de bepaling van de winst gesteld op de boekwaarde van deze aandelen of bewijzen van deelgerechtigdheid op het tijdstip onmiddellijk voorafgaande aan dat waarop het vierde lid geen toepassing meer vindt.

6. Voor de bepaling van het in het tweede lid, onderdeel c, bedoelde één vijfde gedeelte onderscheidenlijk drie vierde gedeelte alsmede voor de bepaling van het in het vierde lid bedoelde één vierde gedeelte blijven buiten beschouwing aandelen en bewijzen van deelgerechtigdheid die bij ontbinding van het lichaam niet delen in de reserves van het lichaam.

C

Onder vernummering van **Artikel IV** tot **Artikel VII**, worden na **ARTIKEL III** ingevoegd:

ARTIKEL IV

1. De inspecteur stelt naar het tijdstip dat deze wet ten gevolge van haar inwerkingtreding voor de eerste maal toepassing vindt bij beschikking vast het verschil tussen de waarde van de aandelen of bewijzen van deelgerechtigdheid bepaald op de voet van artikel 28, vierde lid, van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 en de boekwaarde van deze aandelen of bewijzen van deelgerechtigdheid onmiddellijk voorafgaande aan dat tijdstip.

2. Het bij beschikking vastgestelde bedrag wordt als een fiscaal toelaatbare reserve aangemerkt.

3. De reserve wordt in het jaar waarover deze wet voor het eerste toepassing vindt en in de zeven daaropvolgende jaren voor evenredige delen in de winst opgenomen.

4. In het jaar waarin een belastingplichtige een of meer van de aandelen of bewijzen van deelgerechtigdheid ter zake waarvan de reserve is gevormd, vervreemdt, wordt onverminderd het bepaalde in het derde lid het evenredig deel van de reserve dat valt toe te rekenen aan deze aandelen in de winst opgenomen.

5. In het jaar waarin de boekwaarde van de aandelen of bewijzen van deelgerechtigdheid ter zake waarvan de reserve is gevormd, daalt beneden de boekwaarde zoals die voor de eerste maal is bepaald op de voet van artikel 28, vierde lid, van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969, wordt onverminderd het bepaalde in het derde lid een bedrag ter grootte van dit verschil van de reserve in de winst opgenomen.

ARTIKEL V

Indien het bij koninklijke boodschap van 11 mei 1987 ingediende voorstel van wet tot herziening van de deelnemingsvrijstelling in de vennootschapsbelasting eerder tot wet wordt verheven en in werking treedt dan het onderhavige voorstel van wet, wordt **artikel I**, onderdeel A van het onderhavige voorstel van wet vervangen door:

A. In **artikel 13**, vijfde lid, wordt de eerste volzin vervangen door: De deelnemingsvrijstelling is niet van toepassing op een deelneming in een beleggingsinstelling; eveneens niet op positieve voordelen uit hoofde van een deelneming of een daarmee verband houdend bezit aan winstbewijzen in een lichaam genoten binnen acht maanden na het einde van het

tijdvak waarover het lichaam waarin wordt deelgenomen een beleggingsinstelling is voor zover deze voordelen de in die acht maanden op grond van artikel 28, tweede lid, onderdeel b, aan de belastingplichtige ter beschikking te stellen winst niet te boven gaan.

ARTIKEL VI

Indien het onderhavige voorstel van wet eerder tot wet wordt verheven en in werking treedt dan het bij koninklijke boodschap van 11 mei 1987 ingediende voorstel van wet tot herziening van de deelnemingsvrijstelling in de vennootschapsbelasting wordt artikel I van deze wet als volgt gewijzigd.

In onderdeel B.7. vervalt «als is bedoeld in artikel 13b». Voorts wordt na het in dat onderdeel opgenomen zesde lid van artikel 28, toegevoegd:

7. Voor de toepassing van het vierde lid wordt als een met de belastingplichtige verbonden lichaam aangemerkt:

a. een lichaam waarin de belastingplichtige voor ten minste een derde gedeelte belang heeft;

b. een lichaam dat voor ten minste een derde gedeelte belang heeft in de belastingplichtige;

c. een lichaam waarin een derde voor ten minste een derde gedeelte belang heeft, terwijl deze derde tevens voor ten minste een derde gedeelte belang heeft in de belastingplichtige.

D

Het tot **ARTIKEL VII** vernummerde **Artikel IV** wordt vervangen door:

ARTIKEL VII

1. Deze wet treedt in werking met ingang van de tweede dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin deze wet wordt geplaatst.

2. Deze wet vindt voor het eerst toepassing met betrekking tot de heffing over het jaar dat aanvangt op of na de datum van inwerking-treding van deze wet, met uitzondering van het in **Artikel I**, onderdeel B.5., van deze wet opgenomen artikel 28, tweede lid, onderdeel c, onder 1°, van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969, dat voor het eerst toepassing vindt met betrekking tot de heffing over het daaropvolgende jaar.

TOELICHTING

Algemeen

Bij de (eerste) nota van wijziging is voor beleggingsinstellingen waarvan de aandelen in de beursnotering zijn opgenomen, voor het verkrijgen en behouden van de status van beleggingsinstelling als is gesteld dat de aandelen in het lichaam niet voor 25% of meer in handen mogen zijn van één onderneming. Wordt door lichamen die onder het huidige regime als beleggingsinstelling zijn aangemerkt niet aan deze voorwaarde voldaan dan verliezen deze lichamen de status en moet worden afgerekend over de herbeleggingsreserve en de afrondingsreserve.

Zoals in het eindverslag is vermeld, hebben een viertal verzekeringsmaatschappijen zich tot de Tweede Kamer gewend bij brief van 16 juni 1989, waarin zij uitvoerig hebben uiteengezet dat zij grote moeite hebben met de bij de (eerste) nota van wijziging voorgestelde voorwaarde. In de nota naar aanleiding van het eindverslag wordt bij het

onderdeel Algemeen op de inhoud van deze brief ingegaan. De hiervoor bedoelde verzekeringsmaatschappijen hebben zich dan ook tot ons gewend met het verzoek hun problemen nader te mogen uiteenzetten, welk verzoek wij hebben ingewilligd. De gesprekken die wij met deze ondernemingen hebben gevoerd alsmede de reacties van de diverse fracties op de (eerste) nota van wijziging, hebben er toe geleid dat wij na ampele overwegingen hebben besloten tot een bijstelling van het wetsvoorstel.

Het gevolg dat de beleggingsinstelling haar status verliest indien de aandelen voor 25% of meer in handen zijn van één onderneming achten wij bij nader inzien te zwaar, omdat dan ook de overige, met name de particuliere, aandeelhouders worden getroffen indien niet aan de voorwaarde is voldaan. Wel wensen wij vast te houden aan het uitgangspunt van het wetsvoorstel dat het regime voor beleggingsinstellingen primair is bedoeld voor particulieren.

Bij deze nota van wijziging stellen wij dan ook een regeling voor waarvan de hoofdlijnen als volgt kunnen worden omschreven. Voor een beleggingsinstelling waarvan de aandelen officieel op de beurs te Amsterdam worden genoteerd geldt als voorwaarde dat de aandelen voor ten minste 20% in handen moeten zijn van natuurlijke personen, of van lichamen die niet aan een in enige vorm naar de winst geheven belasting zijn onderworpen dan wel daarvan zijn vrijgesteld (zoals pensioenfondsen, verenigingen en stichtingen). Met deze voorwaarde wordt recht gedaan aan het uitgangspunt dat beleggingsinstellingen zijn bedoeld voor particulieren. De keuze voor 20% is gebaseerd op de omstandigheid dat het voor een beursgenoteerde beleggingsinstelling, die aandelen aan toonder heeft, in de praktijk moeite zal kosten aanneemelijk te maken dat aan de voorwaarde is voldaan. Een eis op grond waarvan een groter deel van de aandelen in handen zou moeten zijn van natuurlijke personen e.d. zou, hoezeer ook in overeenstemming met het uitgangspunt van het wetsvoorstel, naar ons oordeel op grond van vorenbedoelde omstandigheid te ver gaan.

Voorts wordt een maatregel voorgesteld welke er toe leidt dat ondernemingen met grote belangen in een beursgenoteerde beleggingsinstelling niet langer kunnen profiteren van het regime voor beleggingsinstellingen. Ondernemingen bij wie, al dan niet te zamen met andere verbonden lichamen, 25% of meer van de aandelen in een dergelijke beleggingsinstelling berusten, moeten deze aandelen voortaan gaan waarderen op de werkelijke waarde. Hiermede wordt bereikt dat een beleggingsinstelling haar status behoudt ook al berusten haar aandelen voor een groot deel bij een onderneming. Uiteraard dient aan de bovengenoemde voorwaarde te zijn voldaan dat 20% of meer van de aandelen in handen zijn van particulieren e.d. Wij menen met deze regeling tegemoet te komen aan de bezwaren die van vele zijden zijn aangevoerd tegen de bij de (eerste) nota van wijziging voorgestelde bepaling. Wat betreft de hiervoor bedoelde verzekeringsmaatschappijen zij nog opgemerkt dat deze van mening zijn dat de thans voorgestelde regeling nog verder dient te worden versoepeld.

De leden van de V.V.D.-fractie hebben in het eindverslag gevraagd of is overwogen de (eerste) nota van wijziging ter advisering aan de Raad van State voor te leggen, alsmede of de bereidheid bestaat dit alsnog te doen.

Hierover merken wij het volgende op. Zoals bij iedere nota van wijziging is overwogen of het vragen van advies aan de Raad van State noodzakelijk is. Naar ons oordeel liggen zowel de (eerste) nota van wijziging als de thans ingediende tweede nota van wijziging in de lijn van het wetsvoorstel en beogen zij alleen door nadere maatregelen het doel van het wetsvoorstel te realiseren.

De voorgestelde wijziging bij onderdeel A ziet op de eisen inzake het aandeelhouderschap. In het onder B.5. voorgestelde onderdeel C, 1°, is de eis opgenomen voor beleggingsinstellingen waarvan de aandelen in de beursnotering zijn opgenomen, zoals die hiervoor reeds is uiteengezet. Deze aandelen dienen voor 20% of meer in handen te zijn van natuurlijke personen, of van lichamen die niet zijn onderworpen aan of zijn vrijgesteld van een in enige vorm naar de winst geheven belasting en waarvan de winst ook niet in een winstbelasting wordt betrokken bij de gerechtigden tot het vermogen of tot de winst van deze lichamen. De laatste zinsnede, welke ook is toegevoegd aan de aandeelhouderseis voor beleggingsinstellingen waarvan de aandelen niet in de beursnotering zijn opgenomen, bevat een nieuw element dat ziet op het volgende. In het buitenland komen lichamen voor die voor de fiscaliteit transparant worden behandeld. De winst van deze fiscaal transparante lichamen wordt niet bij het lichaam zelf belast maar bij de gerechtigden tot of de aandeelhouders in het lichaam. Het lichaam zelf is niet onderworpen aan een in enige vorm naar de winst geheven belasting. Een voorbeeld hiervan is de Société Civil in Frankrijk. Een dergelijk lichaam voldoet door de laatste zinsnede derhalve niet aan de voorgestelde eisen inzake het aandeelhouderschap. Ook willen wij in dit verband wijzen op de bij de Verordening van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 25 juli 1985, nr. 2137/85 (PB EG L199/1) sedert 1 juli 1989 geopende mogelijkheid tot het oprichten van een Europees economisch samenwerkingsverband (hierna: EESV). Ook een EESV is voor de belastingheffing in de winstsfeer een fiscaal transparant lichaam nu op grond van artikel 40 van de bedoelde verordening, het resultaat van de werkzaamheid van het EESV niet bij het lichaam maar bij de leden in de belastingheffing wordt betrokken. Mocht het EESV zich in de praktijk kunnen ontwikkelen tot een lichaam dat aandelen houdt in beleggingsinstellingen, dan zal de voorgestelde wijziging ook van toepassing zijn op het EESV, zodat ook dit lichaam niet voldoet aan de in het kader van het thans aanhangige wetsvoorstel voorgestelde eisen inzake het aandeelhouderschap.

Met betrekking tot de voorgestelde eis inzake het aandeelhouderschap voor aandelen in beleggingsinstellingen is de vraag gerezen wat de positie is van aandelen die juridisch eigendom zijn van een verzekeraar maar die vallen toe te rekenen aan polishouders van bij die verzekeraar afgesloten fractieverzekeringen. Fractieverzekeringen zijn levensverzekeringen waarbij een verzekeringnemer een koopsom of premies betaalt waartegenover hij recht krijgt op een kapitaalsuitkering, die vastgesteld is in fracties van een beleggingsdepot dat juridisch eigendom is van de verzekeraar. De fractieverzekering wijkt van andere levensverzekeringsvormen in zoverre af, dat de verzekeringnemer geen aanspraken krijgt op een vast bedrag maar op de waarde van zijn aandeel (een aantal fracties) in het beleggingsdepot op het moment van uitkering. In het beleggingsdepot kunnen aandelen uitgegeven door een beleggingsinstelling zijn opgenomen; ook is het mogelijk dat het depot uitsluitend bestaat uit aandelen uitgegeven door één beleggingsinstelling. De verzekeraar keert op de expiratiedatum de tegenwaarde in guldens uit van de fracties waarop de verzekeringnemer op dat moment recht heeft. Wij zijn van oordeel dat de aandelen uitgegeven door een beleggingsinstelling welke zijn opgenomen in een beleggingsdepot ten behoeve van fractieverzekeringen van natuurlijke personen, voor de toepassing van de voorgestelde eis inzake het aandeelhouderschap van beleggingsinstellingen kunnen worden gezien als aandelen die berusten bij natuurlijke personen mits aan de volgende voorwaarden is voldaan:

– het spaardeel van de premie wordt belegd rechtstreeks in de aandelen uitgegeven door de beleggingsinstelling;

- het risico voor vermogenswinsten en -verliezen ligt voor 100% bij de polishouder-natuurlijke persoon;
- de verzekeraar ontvangt alleen een redelijke beheersvergoeding;
- de verzekeraar stelt zijn aandelen in de beleggingsinstelling die aan de fractieverzekering zijn verbonden op dezelfde waarde als de verplichtingen die de verzekeraar ter zake van het spaardeel aan de polishouder van de fractieverzekering heeft.

Als aan deze voorwaarden is voldaan kan immers worden gesteld dat het economische belang geheel berust bij de natuurlijke personen/fractiepolishouders en niet bij de verzekeraar. Wij achten het redelijk dat dan het economische belang prevaleert boven de juridische eigendom. De laatste voorwaarde achten wij op haar plaats, omdat indien het economische belang bij de aandelen in de beleggingsinstelling geheel bij de polishouders berust, waardeveranderingen op die aandelen ons inziens de fiscale winst van de fractieverzekeraar niet mogen beïnvloeden.

Een zelfde vraag kan worden gesteld met betrekking tot gesepareerde beleggingsdepots van voor de vennootschapsbelasting vrijgestelde pensioenfondsen die bij verzekeraars zijn ondergebracht. Deze depots zijn juridisch eigendom van de verzekeraar, maar worden voor rekening en risico van het pensioenfonds door de verzekeraar aangehouden. Ook in deze gesepareerde beleggingsdepots kunnen aandelen uitgegeven door een beleggingsinstelling zijn opgenomen. Wij zijn van oordeel dat voor deze gesepareerde beleggingsdepots hetzelfde moet gelden als voor de beleggingsdepots ten behoeve van fractieverzekeringen. De aandelen uitgegeven door een beleggingsinstelling welke zijn opgenomen in een gesepareerd beleggingsdepot ten behoeve van een pensioenfonds kunnen voor de toepassing van de voorgestelde eis inzake het aandeelhouderschap van beleggingsinstellingen worden gezien als aandelen die berusten bij een van een in enige vorm naar de winst geheven belasting vrijgesteld lichaam indien en voor zover:

- het beleggingsdepot bestaat uit aandelen in de beleggingsinstelling;
- het risico voor vermogenswinsten en -verliezen voor 100% ligt bij het van een in enige vorm naar de winst geheven belasting vrijgestelde pensioenfonds;
- de verzekeraar alleen een redelijke beheersvergoeding ontvangt;
- de verzekeraar zijn aandelen in de beleggingsinstelling die tot het beleggingsdepot behoren stelt op dezelfde waarde als de verplichtingen die de verzekeraar ter zake van deze aandelen aan het pensioenfonds heeft.

Onderdeel B

De voorgestelde wijziging bij onderdeel B bevat het onder «algemeen» reeds besproken waarderingsvoorschrift voor ondernemingen bij wie al dan niet te zamen met een verbonden lichaam 25% of meer van de aandelen in een ter beurze genoteerde beleggingsinstelling berusten. Onder het huidige systeem mag een onderneming aandelen waarderen op de verkrijgingsprijs of lagere beurswaarde. De toename van de herbeleggingsreserve van de beleggingsinstelling die leidt tot toename van de waarde van de aandelen die bij de onderneming berusten komt dus niet tot uitdrukking in de winstbepaling van de onderneming. Hierdoor is het voor de onderneming mogelijk onbelast vermogenswinsten in de beleggingsinstelling op te potten. Het nieuw voorgestelde vierde lid van artikel 28 van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 maakt hieraan een einde door het daarin vervatte waarderingsvoorschrift. Daarin wordt bepaald dat bij een dergelijk belang de aandelen in beginsel op de waarde in het economische verkeer moeten worden gewaardeerd. Het

waarderingsvoorschrift heeft tot gevolg dat ondernemingen met dergelijke belangen in beleggingsinstellingen niet langer profiteren van het regime voor beleggingsinstellingen.

Bij waardering van de aandelen in de beleggingsinstelling op de waarde in het economische verkeer komen ook de stille reserves van de beleggingsinstelling in de waarde van de aandelen die bij de onderneming berusten tot uitdrukking. Hetgeen leidt tot belastingheffing over nog niet gerealiseerde winsten. Ten einde dit effect te voorkomen wordt voorgesteld de onderneming de mogelijkheid te bieden de aandelen in de beleggingsinstelling te waarden op de waarde die overeenkomt met het evenredige gedeelte van het fiscale vermogen van de beleggingsinstelling dat kan worden toegerekend aan de aandelen die bij de onderneming berusten. Het fiscale vermogen van de beleggingsinstelling is de fiscale boekwaarde van de activa minus de fiscale boekwaarde van de schulden; fiscaal toelaatbare reserves (zoals de herbeleggingsreserve en de afrondingsreserve) zijn uiteraard geen schulden, zodat deze reserves een onderdeel zijn van het eigen vermogen. Deze mogelijkheid tot waardering op een evenredig gedeelte van het fiscaal eigen vermogen van de beleggingsinstelling kan uiteraard alleen worden geboden aan belastingplichtigen die beschikken over de fiscale gegevens van de beleggingsinstelling. De regeling is dan ook zo geformuleerd dat de onderneming in beginsel moet waarden op de waarde in het economische verkeer, tenzij de onderneming aannemelijk kan maken dat de waarde ontleend aan het fiscale vermogen lager uitvalt. In dat geval mag deze lagere waarde worden aangehouden tenzij de verkrijgingsprijs van de aandelen hoger is; is de verkrijgingsprijs hoger, dan blijft dat de waardering. Is de verkrijgingsprijs van de aandelen hoger dan is er geen reden om de lagere waarde ontleend aan het fiscaal vermogen toe te staan, omdat dan door een onderneming een verlies zou kunnen worden genomen, terwijl er van een verlies geen sprake is.

Wat betreft de grens die is gelegd bij 25% zij nog het volgende opgemerkt. De leden van de P.v.d.A.-fractie hebben in het eindverslag naar aanleiding van de voorgestelde regeling bij de (eerste) nota van wijziging de vraag gesteld of dit percentage niet lager moet zijn ten einde samenwerkingsverbanden die er toe strekken de regeling te ontgaan, tegen te gaan. Dezelfde vraag zou ten aanzien van de thans voorgestelde regeling kunnen rijzen. Wij merken hierover het volgende op. Een samenwerkingsverband van bij voorbeeld vier onderling niet verbonden ondernemingen, waarbij iedere onderneming minder dan 25% van de aandelen in handen zou hebben en waarbij ten minste 20% van de aandelen bij particulieren berust, behoort in theorie tot de mogelijkheden. Hierbij moet echter wel worden bedacht dat het terugbrengen van het belang tot minder dan 25% in de praktijk niet zo eenvoudig is. Verkopen van aandelen kan niet onbelast geschieden en bijplaatsing van preferente aandelen kan in verband met de in deze nota van wijziging voorgestelde aanscherping op dit punt ook geen oplossing bieden. Uit informatie van de branche hebben wij begrepen dat het belang alleen zou kunnen worden teruggebracht door middel van bijplaatsing van aandelen. Daarbij dient nog te worden bedacht dat die bijplaatsing zeer omvangrijk zou moeten zijn, terwijl bij onderlinge bijplaatsing tussen de verzekeraars de sterk uiteenlopende omvang van hun beleggingsinstellingen een extra complicatie vormt. Voorts zouden andere verzekeringsmaatschappijen invloed gaan krijgen op het eigen beleggingsbeleid van een verzekeringsmaatschappij. Wij verwachten dan ook niet dat het in de praktijk tot dergelijke samenwerkingsverbanden zal komen.

Het nieuw voorgestelde vijfde lid bevat een regeling voor het geval dat een onderneming op grond van het vierde lid zijn aandelen in een beleggingsinstelling moest opwaarderen en na verloop van tijd met zijn aandelenbezit onder de 25%-grens zakt. Alsdan behoeft de onderneming haar

aandelen niet langer te waarderen op de waarde zoals voorgeschreven in het vierde lid en rijst de vraag op welke waarde de onderneming de aandelen dan te boek zou moeten stellen. Zou de onderneming de aandelen weer te boek stellen volgens de regel «verkoopingsprijs of lagere beurswaarde» en daarbij de aandelen opnemen voor de verkoopingsprijs zoals die gold voordat het vierde lid van toepassing werd, dan zou indien de verkoopingsprijs lager ligt dan de op grond van het vierde lid bepaalde waarde terstond een verlies kunnen worden genomen. Hierdoor zou de bepaling van het vierde lid worden gefrustreerd en in de praktijk weinig of geen betekenis hebben. In verband hiermede stellen wij voor, dat in het geval dat de aandelen niet langer op de voet van het vierde lid behoeven te worden gewaardeerd, de verkoopingsprijs moet worden gesteld op de boekwaarde van de aandelen direct voorafgaand aan het moment dat het vierde lid niet langer van toepassing is.

Het voorgestelde zesde lid strekt er toe te voorkomen dat de voorgestelde eisen inzake het aandeelhouderschap worden ontgaan. Deze bepaling ziet op de situatie dat het belang in het nominaal gestorte aandelenkapitaal van een beleggingsinstelling beneden de 25% wordt gebracht door uitgifte van preferente aandelen waaraan slechts beperkte rechten zijn verbonden. Alsdan zakt het belang van de grootaandeelhouder in de beleggingsinstelling weliswaar formeel onder de 25%, maar blijft materieel het belang bij hem berusten. Voorgesteld wordt dan ook om voor de beantwoording van de vraag of is voldaan aan de eisen inzake het aandeelhouderschap of de 25%-grens als is bedoeld in het vierde lid alleen volwaardige aandelen te laten meetellen.

Onderdeel C

Onderdeel C bevat het overgangsrecht. Het voorgestelde Artikel IV bevat een regeling voor lichamen die direct na het van toepassing worden van de wet voor de eerste maal op grond van artikel 28, vierde lid, van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969, hun aandelen in een beleggingsinstelling moeten herwaarderen. Voorgesteld wordt dat deze ondernemingen hun herwaarderingswinst in evenredige delen gedurende acht jaar aan de winst mogen toevoegen. Gelet op het feit dat beleggingsinstellingen die ten gevolge van deze wetswijziging hun status verliezen een periode van acht jaar krijgen voor de afrekening over hun herbeleggingsreserve en afrondingsreserve, achten wij het redelijk dat ondernemingen die hun belang in de beleggingsinstelling moeten opwaarderen en daarmee indirect moeten afrekenen over vorenbedoelde reserves, hiervoor eveneens een periode van acht jaar krijgen. De gefaciliteerde afrekening voor ondernemingen is als volgt uitgewerkt. De herwaarderingswinst wordt door de inspecteur bij beschikking vastgesteld en als een fiscaal toelaatbare reserve aangemerkt. De reserve wordt in 8 jaar in gelijke delen aan de winst toegevoegd.

Vervreemdt een onderneming een of meer van de aandelen ter zake waarvan de reserve is gevormd, dan wordt een evenredig deel van de reserve dat valt toe te rekenen aan deze aandelen in de winst opgenomen. Daarnaast dient dan ook het jaarlijks aan de winst toe te voegen deel in de winst te worden opgenomen. Dit wordt dan als volgt berekend. Het na de verkoop resterende deel van de reserve mag dan gedurende het jaar waarin de verkoop plaats vond en het nog niet verstreken deel van de acht jaarstermijn voor evenredige delen aan de winst worden toegevoegd. Onder vervreemding wordt in dit verband naast de gebruikelijke rechtsfiguren als koop en ruil ook verstaan het aanwenden van aandelen als storting op een emissie en inkoop van aandelen door de beleggingsinstelling.

Daalt de boekwaarde van de aandelen ter zake waarvan de reserve is gevormd beneden de boekwaarde op het moment dat de reserve werd

gevormd, dan dient een bedrag gelijk aan dit boekverlies uit de reserve aan de winst te worden toegevoegd. Het dan nog resterende deel van de reserve mag zoals hiervoor ook al is aangeduid voor het geval de reserve in verband met verkoop is afgenomen, dan gedurende dat boekjaar en het nog niet verstreken deel van de acht jaarstermijn voor evenredige delen aan de winst worden toegevoegd.

De bij dit onderdeel voorgestelde Artikelen V en VI beogen de samenloop te regelen tussen het onderhavige wetsvoorstel en het thans bij de Tweede Kamer aanhangige voorstel van wet tot herziening van de deelnemingsvrijstelling in de vennootschapsbelasting (kamerstukken II 1986/87, 19 968).

Onderdeel D

De bij onderdeel D voorgestelde wijziging betreft de inwerkingtreding van het onderhavige wetsvoorstel. Voorgesteld wordt de bepaling van artikel 28, vierde lid, onderdeel c, 1°, van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969, een jaar later van toepassing te laten zijn dan de overige onderdelen van het wetsvoorstel. In deze bepaling is de eis vervat dat de aandelen van een beleggingsinstelling waarvan de aandelen in de beursnotering zijn opgenomen, voor ten minste 20% in handen moeten zijn van particulieren, of van niet belaste dan wel vrijgestelde lichamen. Gezien het feit dat deze bepaling in dit stadium van de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel wordt voorgesteld, achten wij het redelijk dat beleggingsinstellingen waarvan de aandelen in de beursnotering zijn opgenomen een redelijke termijn krijgen om hun administratie op dit nieuwe voorschrift in te richten. Een periode van een jaar achten wij hiervoor voldoende. Eenzelfde periode zal richtsnoer zijn voor onder het nieuwe regime op te richten beleggingsinstellingen; daartoe biedt artikel 28, derde lid, van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 de mogelijkheid.

De Minister van Financiën,
H. O. C. R. Ruding

De Staatssecretaris van Financiën,
H. E. Koning